

Kokkuvõte teemal: Vanemaaja mesindus Karula Rahvuspargis.

Aeg ja koht: Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Seltsi meefestivali raames toimunud mesinike õppe- ja teabepäev, Karksi Valla Kultuurikeskuses, 08.09.2012.a.

Lektor: Mati Urbanik, lektorileping PR-9-1.4-6

Põhiteema: Mesinduse areng meejahist kuni tänapäevase mesindamiseni.

Alateemad

Meejaht kui kõige algelisem mesinduse vorm

Metsmesindus (jaguneb mesindamine tarupuudega ja mesindamine pakkudega)

Üleminek metsmesinduselt kodumesindusele (pakktarust raamtaruni).

Tänapäevane mesindus

Meejaht

Mesindusega tegeldi Eestis juba 3,5 kuni 4 tuhat aastat tagasi. Tollane mesindamine piirnes põhiliselt mesilasperede otsimisega, see tähendab tegeleti meejahiga. Leitud pered tehti lihtsalt meest tühjaks ja mesilased jäeti saatuse hooleks. Mesilasperede otsimiseks kasutati mitmeid mooduseid: käidi karu jälgede mööda, jälitadi korjelt kandamiga pessa pöördunud korjemesilasi, varakevadel otsiti mesilaste puhastuslennu jälgi lumelt jne.

Metsmesindus.

Hiljem arenes sellest metsmesindus, see tähendab, et mesilaste eest hakati hoolitsema. Laias laastus toimus Eestimaal üleminek meejahilt metsmesindusele 1000 kuni 800 aastat tagasi. Mesilasi hakati pidama nii looduslikes kui ka inimese poolt rajatud õõnsustes. Neid puid kus elasid mesilased hakati nimetama taru- või mesipuuks. Tavaliselt raiuti mesilastele pesaõõnsus männi sisse. Võrumaal nimetati männipuid mille sisse oli rajatud mesilaste pesa tarupedajateks.

Karula rahvuspargi mail on säilinud kaks vana tarupedajat. Pesaõõnsused on raiutud vanade puude sisse ligi 100 aastat tagasi ja ühte kasutati sülemite püüdmiseks ja teist ka mesilaste pidamiseks. Need tarupedajad on arvele võetud, ülesse pildistatud ja joonistatud ning nendega seonduv ajalugu talletatud Ferdinand Linnuse poolt 1937 aastal. Värtemäe talu mesindus-ajaloo raja tarbeks on meisterdatud kui mitte kõige uuem siis kindlasti üks uuemaid tarupuid Eestis. Õõnsus raiuti männi sisse 2005 aasta suve teisel poolel ja juba 2006 aasta juunis tuli sinna sülem sisse. Katsusin seda mesipuud majandada samal viisil nagu seda tehti mitusada aastat tagasi. See pere elas puuõõnes 3 suve ja 2 talve, kuni metsnugis hävitas puuõõnes elutseva pere 2009 aasta talvel.

Üleminek taru (mesi)puudelt pakktarudele

Umbes 400 aastat tagasi (peale Liivi sõdasid) hakati üle minema tarupuudelt

pakktarudele. Seda protsessi kiirendas Liivi sõda mille käigus rüüstati palju mesipuid. Pakktarusid oli lihtsam valmistada ja neid võis paigaldada kodule lähemale (oli lihtsam valvata). 17 saj. esimesel poolel Eestimaal kehtestatud Rootsi metsaseadus keelas muuhulgas ka suurte elavate puude sisse mesilaste tarbeks õõnsuste tegemise

Üleminek metsmesinduselt kodumesindusele

200-300 aastat tagasi üleminek metsmesinduselt kodumesindusele (pakktarusid hakati viima talu lähiümbrusse ja neid hakati paigaldama maapinnale.

Karula kandis oli 20 saj. alguses enamuses mesilasperesid pakktarudes. Üleminek raamtarudele toimus järkjärgult. Viimased pakktarud olid kasutusel olnud veel 1965 aastal.